

Závazné pokyny pro vyplňování statistického formuláře A (MZ) 1-01: Roční výkaz o činnosti zdravotnických zařízení pro obor

psychiatrie, ambulantní pracoviště AT, sexuologie, gerontopsychiatrie, zařízení parciální hospitalizace, zařízení krizové intervence, pracoviště drogové závislosti a ambulantní pracoviště psychiatrické léčebny

Statistická zjišťování Ministerstva zdravotnictví jsou součástí Programu statistických zjišťování v České republice na rok 2011. Tento program byl zveřejněn ve Sbírce zákonů ČR, v částce 112 ze dne 15. 11. 2010, formou vyhlášky č. 306/2010 Sb., která v příloze 2 obsahuje seznam statistických zjišťování prováděných ministerstvem. Program byl sestaven v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Výkazy řady A (MZ)-01 slouží k získání základních informací o zdravotnických zařízeních a o činnosti jednotlivých oborů z hlediska zajištění a potřeby zdravotní péče, pro zjištění vybraných údajů o zdravotním stavu obyvatelstva. Tyto informace slouží pro zpracování podkladů při stanovení zdravotní politiky státu na různých úrovních řízení a pro hodnocení objemu zdravotní péče.

Výkaz vyplňuje samostatně každé ambulantní pracoviště jmenovaných psychiatrických oborů, tj. psychiatrie, ambulantní pracoviště AT, sexuologie, gerontopsychiatrie včetně ambulantních částí nemocnic, zařízení poskytující parciální hospitalizaci (stacionáře), zařízení krizové intervence, pracoviště drogové závislosti a ambulantní pracoviště psychiatrické léčebny (dále ZJ). Vyplňování se týká všech zdravotnických zařízení bez ohledu na jejich zřizovatele.

Elektronické šablony pro vyplňování a předávání dat budou k dispozici na webové aplikaci pro jejich sběr: <https://snzr.uzis.cz/cud/index.html>. Pokud nemá ZJ vhodné technické vybavení může výjimečně předat pracovišti ÚZIS ČR vyplněný výkaz v listinné podobě.

Termín předložení: laskavě doručte do 15 dnů po ukončení sledovaného období.

Zákon č. 89/1995 Sb. ukládá všem zpravodajským jednotkám povinnost poskytnout úplně, správně, pravdivě a včas požadované údaje pro všechna statistická zjišťování uvedená v Programu statistických zjišťování (viz § 2 – vymezení pojmů, § 10 – program statistických zjišťování a § 26 – správní delikty). Ochrana důvěrných statistických údajů je zaručena výše uvedeným zákonem (viz § 16 – povinnost mlčenlivosti a ochrana důvěrných statistických údajů, § 17 – poskytování důvěrných statistických údajů a § 25 – správní delikty).

POKYNY PRO VYPLŇOVÁNÍ

Formuláře výkazu a pokyny pro jeho vyplňování jsou uveřejněny na internetových stránkách www.uzis.cz (NZIS).

Výkazy řady A (MZ) 1-01 jsou sestaveny ve tvaru univerzální matice (tabulky) pro zpracování počítačem. Při vyplňování platí zásada, že se vyplňují pouze předepsané kolony. Část výkazu, která je začerněná, se nevyplňuje. V případě nulového údaje se do příslušné kolony na papírovém formuláři uvede pomlčka „-“.

Mezi zařízení poskytující parciální hospitalizaci patří denní, noční a víkendové stacionáře (sanatoria). Patří sem např. Denní psychiatrické sanatorium, Drop-in, Horní Palata, atd. Mezi zařízení krizové intervence patří centra (např. RIAPS), linky důvěry apod.

Oddíl I. Pracovníci ve zdravotnictví

V ř. 11, 12 se sleduje evidenční počet zaměstnanců a počet zaměstnavatelů vybraných kategorií pracovníků. Charakteristika jednotlivých kategorií pracovníků je určena zákonem č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, a zákonem č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). Vyhláška MZ ČSR č. 77/1981 Sb. byla zrušena v červnu 2004 (vyhláškou č. 393/2004 Sb.).

Vybrané kategorie pracovníků jsou uvedeny ve sloupcích 1 až 6 (lékaři, psychiatři, ZPBD = zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu, psychologové a ostatní odborní pracovníci). Podrobnější vysvětlivky k evidenčnímu počtu zaměstnanců, k zaměstnavatelům, ke kategoriím pracovníků a tabulky pro přepočty úvazku jsou uvedeny v samostatných pokynech „METODICKÉ VYSVĚTLIVKY“, které jsou k dispozici na pracovišti ÚZIS ČR a na internetových stránkách www.uzis.cz (NZIS).

- sl. 2 ze sl. 1 psychiatři
- sl. 3 ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu - § 5 až § 21a zákona č. 96/2004 Sb.
- sl. 4 ze sl. 3 adiktologové (§ 21a zákona č. 96/2004 Sb.)
- sl. 5 Psychologové - patří sem psycholog ve zdravotnictví a klinický psycholog (§ 22 zákona č. 96/2004 Sb.) a jiný odborný pracovník s odbornou způsobilostí - psycholog (§ 43 zákona č. 96/2004 Sb.)
- sl. 6 Ostatní odborní pracovníci
Patří sem odborní pracovníci na oddělení (pracoviště, zařízení), kteří nejsou uvedeni ve sl. 1 až 5.
- ř. 11 ve sl. 1 až 6 se vyplňuje počet fyzických osob pracujících na oddělení (pracovišti) k 31.12.
- ř. 12 přepočtené počty (úvazky k 31.12.) - rovná se součtu úvazků jednotlivých zaměstnanců a zaměstnavatelů k 31.12. Přepočet a součet jednotlivých úvazků se počítá na 3 desetinná místa. Do výkazu se přepočtené počty zaokrouhlují na 2 desetinná místa.

V zařízeních, kde není pro ambulantní část lůžkového oddělení stanovena výše úvazku lékaře nebo dalšího personálu a tito docházejí z lůžkové části oddělení, se při výpočtu úvazku vychází z ordinační doby ambulantního pracoviště a počtu pracovníků, kteří obvykle současně zajišťují ambulantní péči.

To znamená:

- **do počtu fyzických osob** se podle požadovaných kategorií vykáží všichni, kteří zabezpečují chod daného ambulantního pracoviště a v ordinaci se střídají,
- **do přepočtených počtů** se úvazek vypočte podle počtu hodin, po které je ambulantní pracoviště za týden provozováno a počtu osob zajišťujících ambulantní péči.

Poznámka: Upozorňujeme však, že je třeba zachovat návaznost vykazování počtu úvazků na tomto výkaze a počtu vykázaných úvazků na výkaze L (MZ) 1-02 o lůžkovém fondu ZZ a jeho využití za příslušné oddělení. Součet úvazků v jednotlivých kategoriích vykázaných na obou výkazech musí odpovídat celkovým úvazkům pracovníků oddělení.

ř. 13 smluvní pracovníci (úvazek k 31.12.) Do tohoto řádku patří pracovníci, kteří pracují v daném zdravotnickém zařízení, ale nepatří do evidenčního počtu zaměstnanců ani do počtu zaměstnavatelů vykazující jednotky.

Pracují tedy buď:

- na dohodu (o provedení práce nebo o pracovní činnosti - placeno z ostatních osobních nákladů (OON)),
- na smlouvu o dílo (dle občanského nebo obchodního zákoníku),
- jako spolupracující rodinný příslušník,
- fyzické osoby dočasně přidělené k výkonu práce prostřednictvím zprostředkovatelských agentur práce

ř. 14 Průměrný roční přepočtený počet pracovníků celkem (včetně smluvních) se uvádí za vykazované období na 2 desetinná místa takto:

$$\frac{\text{součet přepočteného počtu pracovníků celkem (včetně smluvních) za jednotlivé měsíce sledovaného období}}{\text{počet měsíců sledovaného období}}$$

počet měsíců sledovaného období

Oddíl II. Činnost

Zahrnuje i činnost smluvních pracovníků, kterou pro dané zařízení vykonávají.

Tam, kde k přesnému stanovení diagnózy dítěte je třeba i vyšetření rodičů, zaznamená se v řádcích 21 a 22 vyšetření rodiče (rodičů) i dítěte a v případě zjištěné poruchy se vyšetření rodiče zahrne i do řádku zjištěné diagnózy (tj. III. oddíl, ř. 41 až 55).

Za jedno ošetření (vyšetření) se považuje soubor všech výkonů provedených při ošetřování jedné fyzické osoby na témže oddělení (pracovišti, v bytě pacienta) při jedné návštěvě pacienta. Výkony provádí lékař, psycholog nebo zdravotní sestra podle pokynů lékaře.

ř. 21, 22

počet všech ošetření - vyšetření (ř. 21), počet léčených pacientů (ř. 22) za sledovaný rok pro něž platí: sl. 1 = sl. 3 + sl. 4 + sl. 5

ř. 22 zaznamená se vždy první vyšetření za sledovaný rok, ať jde o osobu, která se v daném roce začala léčit, či pokračuje v léčení z minulého roku a přišla ve sledovaném roce poprvé

První vyšetření pro další diagnózu u těžce osoby již není prvním vyšetřením za sledovaný rok (jde o počet osob neboli rodných čísel).

ř. 23 substituční léčba je typem léčby závislosti na opiátech/opioidech, která používá látku s podobnými

nebo identickými vlastnostmi a účinky jako má užívaná droga.

ř. 24 sebepoškození (neboli automutilace) je záměrné, jednorázové nebo opakované ubližování si ve snaze vypořádat se s nepříjemnými duševními stavy, a to bez záměru ukončit život a bez záměru sexuálního nebo dekorativního.

sl. 6 ochranné léčby ze sl. 1.

Ukazuje, zda příslušné ambulantní zařízení poskytuje služby i pro ochranné léčby a do jaké míry se jim věnuje. Do ř. 21 patří počet všech ošetření a vyšetření u pacientů v ochranné léčbě a do ř. 22 počet léčených pacientů ve sledovaném roce.

Věkové skupiny užívané ve II. a III. oddílu:

0 - 14 let patří sem děti od narození až do posledního dne před 15. narozeninami

15 - 19 let patří sem děti ve věku od 15 let až do posledního dne před 20. narozeninami

20 let a více patří sem osoby ve věku od 20 let a všichni starší

Oddíl III. Počet léčených pacientů ve sledovaném roce

V řádcích 41 až 58 se sleduje u 15ti vybraných diagnóz, resp. skupin onemocnění, první ošetření pacienta za sledovaný rok. Jednotkou zjišťování je zde diagnóza, nikoliv pacient. To znamená, že pacient je započítán tolikrát, pro kolik onemocnění byl prvně ošetřen za sledovaný rok.

Do jednoho řádku (z ř. 41 až 58) bude pacient započítán jedenkrát, protože jde většinou o skupinu onemocnění.

sl. 6 nově zjištěná onemocnění - jde o nové případy, tj. onemocnění zjištěná za sledovaný rok poprvé v životě pacienta

ř.42, 43, sl. 1

počet pacientů na těchto řádcích se musí rovnat nebo být vyšší než počty pacientů „živé kartotéky“ vykázané na příloze (ř. 121, ř. 143), tzn. že MUSÍ platit vazby:

ř. 42, sl. 1 $\geq$ ř. 121, sl. 11 + sl. 12

ř. 43, sl. 1 $\geq$ ř. 141, sl. 11 + sl. 12

Opačný případ by neměl nastat, protože jednotkou zjišťování je diagnóza, nikoli pacient, a i když je kromě alkoholu či drog zastoupena jiná diagnóza, měly by být započteny všechny zjištěné diagnózy (1x ve sledovaném roce bez ohledu na to, kolikrát pacient navštíví ordinaci).

Příloha Pacienti se základní diagnózou F10-F19 léčení ve sledovaném roce (v „živé kartotéce“) - podle užívané psychoaktivní látky

Příloha je obrazem prevalence pacientů. Nevyplňují ta zařízení, která si pacienta nějakou dobu nepodrží, kde jenom projde, např. linky důvěry, atd.

Ambulantní pracoviště AT nebo psychiatrické oddělení - pracoviště, které registruje a zajišťuje ambulantní péči AT pacientům, vyplní požadované údaje přílohy.

Pacienti, kteří tvoří tzv. „živou kartotéku“ ambulantního pracoviště jsou:

- a) všichni pacienti aktivně léčení krátkodobě i dlouhodobě,
- b) všichni pacienti sledovaní zdravotně a sociálně se zprávou nebo záznamem v dokumentaci ne starší jeden rok.

Do „živé kartotéky“ patří také všichni pacienti s uloženou ochrannou léčbou.

Pacienti se zdravotnickou dokumentací, se záznamy staršími jeden rok, se nepokládají za pacienty, o které ambulantní pracoviště pečuje. Tito pacienti, kteří nebyli vyřazeni z evidence ambulantního pracoviště, tvoří tzv. „klidovou kartotéku“ ambulantního pracoviště. Z evidence se vyřazují až po 10 letech.

ř. 121 až 144

týká se pouze léčených pacientů z tzv. „živé kartotéky“ Každý pacient je uveden pouze jednou podle převládající užívané látky.

ř. 122 patří sem opium (vč. doma vyráběných přípravků z makovic a makoviny „kompot“), heroin, Morphin, ostatní opiáty (např. kodein - Alnagon, Korylan, dicodid – „braun“, Dinarkon) a syntetická narkotická analgetika (např. Dolsin, Valoron), zneužívané preparáty s obsahem buprenorfinu (tj. typicky získané na černém trhu, nepatří sem užívání těchto preparátů v léčbě)

ř. 124 patří sem pacienti, kteří ve sledovaném roce užívali buprenorfin neindikovaně, tj. např. získaný z černého trhu, nepreskribovaný nebo jej zneužívali injekčně.

ř. 125 patří sem pacienti, kteří ve sledovaném roce užívali metadon neindikovaně, tj. např. získaný z černého trhu, nepreskribovaný nebo jej zneužívali injekčně.

ř. 126 patří sem pacienti, kteří ve sledovaném roce byli v substituční léčbě závislosti na opiátech/opioidech a užívali preparát na bázi buprenorfinu nebo metadon indikovaně.

ř. 127 patří sem hašiš, marihuana při jakémkoliv použití

ř. 128 patří sem barbituráty, benzodiazepiny a ostatní anxiolytika, sedativa a hypnotika, tj. analgetika se sedativním účinkem, vč. léků na spaní a zneužívaná neuroleptika

ř. 131 vč. nových forem „crack“

ř. 132 patří sem amfetamin, metamfetamin (pervitin), ostatní amfetaminy (např. extasy) a ostatní stimulantia (tj. všechny budivé a stimulační látky, vč. kofeinu, efedrinu a léků obsahujících efedrin a kofein - pokud vedou ke zneužívání - dále např. Fenmetrazin, Dexfenmetrazin)

ř. 134 vč. Tripfenidylu, LSD a rostlinných přípravků vyvolávajících halucinogenní stavy

ř. 135 patří sem všechny těkavé látky sloužící k inhalování, tj. čisticí, lepidla, ředidla i benzínové náplně zapalovačů, atd.

ř. 136 patří sem výhradně jen ti pacienti, kteří užívají více návykových látek současně nebo následně a kde nejde stanovit preferenci některé užívané látky; lze-li stanovit preferenci užívané látky, užití zásadně zařazení do řádků 121 až 134

ř. 137 patří sem výhradně jen ti pacienti, kteří užívají současně nebo následně opiát a metamfetamin (pervitin), ať už s nebo bez dalších drog, a kde nejde stanovit preferenci užívané látky; lze-li stanovit preferenci užívané látky, užití zásadně zařazení do řádků 121 až 135, 141, 142.

ř. 138 patří sem výhradně jen ti pacienti, kteří užívají současně nebo následně opiát a jinou drogu než metamfetamin (pervitin) a kde nejde stanovit preferenci užívané látky; lze-li stanovit preferenci užívané látky, užití zásadně zařazení do řádků 121 až 135, 141, 142.

ř. 139 patří sem výhradně jen ti pacienti, kteří užívají současně nebo následně metamfetamin (pervitin) a jinou drogu než opiát a kde nejde stanovit preferenci užívané látky; lze-li stanovit preferenci užívané látky, užití zásadně zařazení do řádků 121 až 135, 141, 142.

ř. 140 patří sem pacienti, kteří ve sledovaném roce byli v substituční léčbě závislosti na více návykových látkách a užívali preparát na bázi buprenorfinu nebo metadon indikovaně.

ř. 142 patří sem např. projímadla, hormony a anabolika

ř. 143 součet ř. 122, 127, 128, 131, 132, 134, 135, 136, 141, 142

ř. 144 součet ř. 121 a 143

součet sl. 11, 12 = součtu sl. 14, 15, 16

sl. 13 injekční aplikace drog ve sledovaném roce – patří sem výhradně jen ti pacienti, kteří ve sledovaném roce užívali danou psychoaktivní látku injekčním způsobem

sl. 14 pacient abuzér, nezávislý, s intoxikací a sociálními komplikacemi

sl. 15 pacient abuzér, nezávislý, se zdravotním poškozením

sl. 16 pacient abuzér, závislý na psychoaktivní látce, s možností akutních intoxikací a zdravotního poškození

Každý pacient uvedený ve sl. 1 až 10 (týká se ř. 121 až 144), musí být též zařazen ve stejném řádku do jednoho ze sloupců 14 až 16, to znamená, že součet sloupců 11, 12 rovná se součtu sloupců 14 až 16.

Věkové skupiny pacientů:

Věkové skupiny 0–14 let a 15–19 let jsou definovány již u II. a III. oddílu.

20–39 let patří sem pacienti ve věku od 20 let až do posledního dne před 39. narozeninami

40–64 let patří sem pacienti ve věku od 40 let až do posledního dne před 64. narozeninami

65 let a více patří sem pacienti ve věku od 65 let a všichni starší

Ve všech řádcích 121 až 142 platí:

sl. 11 = sl. 1 + sl. 3 + sl. 5 + sl. 7 + sl. 9

sl. 12 = sl. 2 + sl. 4 + sl. 6 + sl. 8 + sl. 10

Vazby:

Oddíl I.

ř. 14 alespoň jeden sl. ≠ 0

Pokud je v některém sloupci vyplněn ř. 12 nebo 13, pak v tomtéž sloupci musí být vyplněn i ř. 14 (neplatí naopak).

Pokud ř. 12 ≠ 0, pak ř. 11 ≠ 0 ve stejném sloupci, a naopak, platí pro všechny sloupce

ř. 11 ≥ ř. 12, týká se sl. 1 až 6

sl. 1 ≥ sl. 2, týká se řádků 11 až 14

sl. 3 ≥ sl. 4, týká se řádků 11 až 14

Oddíl II.

ř. 22, je-li ř. 22 ≠ 0, pak ř. 21 ≠ 0

sl. 1 = sl. 3 + sl. 4 + sl. 5, týká se ř. 21 až 24

sl. 1 ≥ sl. 2, týká se ř. 21 až 24

sl. 1 ≥ sl. 6, týká se ř. 21 a 22

ř. 21 ≥ ř. 22, týká se sl. 1 až 6

ř. 21, ř. 22, sl. 1 ≠ 0

ř. 22 ≥ ř. 23, týká se sl. 1 až 5

ř. 22 ≥ ř. 24, týká se sl. 1 až 5

ř. 23, sl. 1 = ř. 126, sl. 11 + sl. 12 + ř. 140, sl. 11 + sl. 12

ř. 23, sl. 2 = ř. 126, sl. 12 + ř. 140, sl. 12
ř. 23, sl. 3 = ř. 126, sl. 1 + sl. 2 + ř. 140, sl. 1 + sl. 2
ř. 23, sl. 4 = ř. 126, sl. 3 + sl. 4 + ř. 140, sl. 3 + sl. 4
ř. 23, sl. 5 = ř. 126, sl. 5 až sl. 10 + ř. 140, sl. 5 až sl. 10

Oddíl III.

sl. 1 = sl. 3 + sl. 4 + sl. 5, týká se ř. 41 až 58
sl. 1 ≥ sl. 2, týká se ř. 41 až 58
sl. 1 ≥ sl. 6, týká se ř. 41 až 58
ř. 48 ≥ ř. 49, týká se sl. 1 až 6
ř. 48 ≥ ř. 50, týká se sl. 1 až 6
ř. 51 ≥ ř. 52, týká se sl. 1 až 6

Příloha - vyplňují zařízení, která registrují AT pacienty

ř. 44, sl. 1 ≥ ř. 121, sl. 11 + sl. 12
ř. 45, sl. 1 ≥ ř. 143, sl. 11 + sl. 12
sl. 1 + sl. 3 + sl. 5 + sl. 7 + sl. 9 = sl. 11, týká se ř. 121 až 144
sl. 2 + sl. 4 + sl. 6 + sl. 8 + sl. 10 = sl. 12, týká se ř. 121 až 144
sl. 14 + sl. 15 + sl. 16 = sl. 11 + sl. 12, týká se ř. 121 až 144
sl. 11 + sl. 12 ≥ sl. 13, týká se ř. 122 až 125, 127 až 139, 142 až 144

součet sl. 11, 12 = součtu sl. 14, 15, 16

ř. 143 = součtu řádků 122, 127, 128, 131, 132, 134, 135, 136, 141, 142 týká se sl. 1 až 16

ř. 144 = ř. 121 + ř. 143, týká se sl. 1 až 16

ř. 122 ≥ ř. 123, týká se sl. 1 až 16
ř. 122 ≥ ř. 124, týká se sl. 1 až 16
ř. 122 ≥ ř. 125, týká se sl. 1 až 16
ř. 122 ≥ ř. 126, týká se sl. 1 až 16
ř. 128 ≥ ř. 129, týká se sl. 1 až 16
ř. 128 ≥ ř. 130, týká se sl. 1 až 16
ř. 132 ≥ ř. 133, týká se sl. 1 až 16
ř. 136 ≥ ř. 137, týká se sl. 1 až 16
ř. 136 ≥ ř. 138, týká se sl. 1 až 16
ř. 136 ≥ ř. 139, týká se sl. 1 až 16
ř. 136 ≥ ř. 140, týká se sl. 1 až 16